

Våre verdier: Frihet, likhet og solidaritet

Hjertet i sosialdemokratiet

Arbeiderpartiets politikk bygger på verdiene frihet, likhet og solidaritet, med røtter i den demokratiske sosialismens verdi- og idétradisjon.

Partiet sprang ut av et klassesamfunn med nød, fattigdom og et begrenset demokrati. Arbeiderbevegelsens oppgave ble å styrke kunnskapen om at urettferdighet og sosial nød henger sammen med samfunnets organisering.

Ut av dette vokste vår tro på fellesskapet. Fellesskapet gir oss trygghet. Det er i fellesskap vi best løser de store oppgavene. Det er fellesskapet som best sikrer hver enkeltes frihet.

Dette gir oss retning i vårt politiske arbeid.

Vi skaper vår egen historie

I mer enn 130 år har Arbeiderpartiet vist at politikk nytter. Sammen med fagbevegelsen har vi kjempet for et samfunn som sikrer folk tilgang til kunnskap, selvbestemmelse, velferd og eierskap til landets rike naturressurser. Det har gitt mennesker større frihet til å forme livet sitt som de vil.

Et velorganisert arbeidsliv og et samfunn med små sosiale og økonomiske forskjeller og bosetting i hele landet har vært avgjørende for nordmenns sterke tillit til hverandre og til myndighetene.

Nå er vår norske samfunnsmodell under press. De sosiale og økonomiske forskjellene øker. Flere faller utenfor arbeidslivet. Klimaendringer truer vårt livsgrunnlag og vår eksistens.

Men en viktig del av arbeiderbevegelsens arv er vissheten om at menneskene selv skaper sin egen historie.

Ved å bruke det vi eier av kunnskaper, skaperkraft og arbeidsvilje, kan vi forandre verden og styre samfunnsutviklingen.

Styrt blandingsøkonomi gjør mennesket friere

I kapitalismen blir menneskets arbeidskraft underordnet den profitt de kan skape for produksjonsmidlenes eiere. En styrt blandingsøkonomi gjør mennesket friere.

Et slikt økonomisk system verdsetter arbeid og skaper maktbalanse overfor arbeidsgiverne og det offentlige.

En demokratisk regulering av markedet er nødvendig.

Trygt arbeid til alle

Arbeid gir enkeltmenneskene økt frihet. Full sysselsetting er vår fremste prioritering.

Trygge jobber og en lønn det går an å leve av, er avgjørende for å kunne leve et godt liv – og for å kunne løse sentrale samfunnsoppgaver.

Vi lever av hverandres arbeid. Norges velferd og rikdom er først og fremst et resultat av vanlige menneskers arbeidsinnsats i kombinasjon med politiske valg om hvordan vår naturrikdom skal forvaltes og beskattes. Dette er også sentralt i hvordan vi fremover skal bygge landet.

Det er et felles ansvar å legge til rette for at alle har et arbeid å gå til. Det er ikke arbeid som koster, det er ledighet.

Fagbevegelsens kraft

Arbeiderpartiet ble grunnlagt av fagorganiserte som trengte et politisk redskap for et mer rettferdig Norge.

Vi har alltid vært, og skal alltid være, det organiserte arbeidslivets parti.

Fagbevegelsen er en viktig kraft for demokrati, rettferdighet og likeverd. Fagorganisering skaper fellesskap og samhold mellom arbeidstakere, bygger yrkesstolthet og driver faglig utvikling.

Fagbevegelsen har en avgjørende rolle i å bidra til fordeling av makt og innflytelse i arbeidslivet, og i å sikre en jevnere fordeling av samfunnets ressurser.

Arbeiderpartiet vil legge til rette for organisering, landsomfattende tariffavtaler og bygging av sterke fagforeninger og arbeiderkollektiver på arbeidsplassene.

En sterk offentlig velferdsstat

Sterke offentlige velferdsordninger skaper trygghet, setter folk i stand til å klare seg selv og gir de som trenger det, nødvendig omsorg. Det er et spleiselag der alle bidrar etter evne og får etter behov.

Velferdstilbudene skal i størst mulig grad være universelle og felles. Brede gruppers deltakelse bidrar til å løfte alle, samtidig som det gir enkeltpersoner som er mer utsatt, mulighet til å forme sitt eget liv uavhengig av foreldrenes økonomi.

Fellesskapsløsninger skaper tillit og åpenhet.

Blir innslaget av private velferdstilbud for stort, øker det faren for at kommersielle hensyn settes høyere enn hensynet til mennesker. Det øker også forskjellene mellom folk, fordi ulik økonomi og ulikt bosted fører til ulik evne til å skaffe seg tjenester som alle mennesker har rett til.

Et utbygd velferdssamfunn styrker konkurransedyktigheten til privat næringsliv. En godt utdannet befolkning og et helsevesen som stiller opp når det trengs, gjør oss alle bedre i stand til å møte fremtiden.

Fordeling av makt og muligheter

For å ha reell råderett over livet sitt må mennesker ha makt til å påvirke omgivelsene sine. Det er en kjerneverdi i demokratisk sosialisme at beslutningene skal tas nært livet til folk. Alle skal kunne delta i demokratiske prosesser og debatter på like vilkår, uten frykt for å bli diskriminert eller truet.

Like muligheter gir mer frihet og trygghet og sterkere tillit til hverandre og til fellesskapet.

Å behandle mennesker med ulike forutsetninger likt er diskriminerende. Faktorer som kjønn, legning, hudfarge, religion og bosted må tas hensyn til for å sikre at alle har lik mulighet til å delta og leve livet sitt som de selv vil.

Velferdsstaten er et virkemiddel for å sikre rettferdig omfordeling av goder, verdier og makt.

Jorda skal gis videre

En fortsettelse av dagens produksjons- og forbruksmønstre vil gjøre livet ulevelig mange steder på jorda. Økonomisk vekst må være klimavennlig og bærekraftig. Byrdene må fordeles mer rettferdig.

En klimakrise rammer ikke tilfeldig. De som har minst, rammes hardest, både nasjonalt og internasjonalt. Alle må få mulighet til å ta klimavennlige valg, uavhengig av økonomi eller bosted.

Økonomisk aktivitet må skje i pakt med de to generasjonskontraktene vi har med våre etterkommere: Vi må spare verdier til generasjonene etter oss. Og vi må sikre at økonomisk verdiskaping skjer på en måte som er rettferdig og bærekraftig.

Ta hele landet i bruk

Skal vi evne å utnytte de fortrinnene naturressursene gir oss, må det bo og arbeide folk i hele landet.

Sterke byer er bra for bygdene, på samme måte som sterke bygdesamfunn er bra for byene: By og land, hand i hand.

Et samfunn med arbeid, bosetting og et godt velferdstilbud over hele landet er fundamentet for et sterkt fellesskap og vår felles identitet.

Sentralisering av oppgaver og velferdstjenester endrer arbeids- og bosettingsmønstre og svekker våre forutsetninger for å ta hele landet i bruk.

Naturressursene tilhører fellesskapet

Norge har rik tilgang til naturressurser. Disse tilhører fellesskapet.

Det innebærer at folket eier naturressursene, verdiskapingen må komme alle til gode, og reguleringen må være underlagt demokratisk styring.

Forvaltningen av vår naturkapital er en grunnpilar i distriktpolitikken og må også brukes som en sterk motkraft til markedskreftenes sentraliserende virkninger.

Når utnyttelse av fellesskapets naturressurser gir en ekstraordinær avkastning, skal dette også komme fellesskapet til gode. Kommuner som stiller areal til disposisjon for industrier basert på naturressurser, må få sin rettmessige andel av verdiskapingen.

Forvaltningen av naturmangfoldet må skje i samråd med berørte lokalsamfunn og lokaldemokratiske prinsipper, samtidig som nasjonale og internasjonale forpliktelser etterleves.

Allmennheten skal ha tilgang til jakt, fiske og friluftsliv.

Forebygge fremfor å reparere

På alle samfunnsområder er det en verdi i seg selv å forebygge fremfor å reparere.

Å legge til rette for at mennesker er ivaretatt og ikke havner i en situasjon hvor de trenger storsamfunnets hjelp og innsats, er både billigere for samfunnet og bedre for mennesket. Det reduserer sosiale forskjeller, styrker velferdsstaten og gir flere mennesker bedre og friere liv.

På skolen kan tidlig innsats gi hvert barn mulighet til tidlig å bli sett og få en tilpasset undervisning. Med tidlig helsehjelp kan mange fysiske og psykiske lidelser forebygges og behandles. Med rask reaksjon og inngripen kan kriminelle løpebaner avverges. Det sparer enkeltmennesker for unødvendig lidelse og samfunnet for store økonomiske kostnader.

Solidaritet og likeverdighet

Nasjonalt

Solidaritet handler ikke bare om å ta vare på de som faller utenfor. Det handler om å ta vare på hverandre. Fellesskapet skal stille opp og stille krav. Samfunnet skal utformes slik at alle har lik mulighet til å delta.

Å stå utenfor er starten på å oppleve lite eller ikke noe ansvar for fellesskapet.

Det finnes krefter som spiller grupper ut mot hverandre. Vi kjemper mot ekstremisme i alle former, og er på lag med antirasistiske bevegelser.

Arbeiderbevegelsens historiske innsats har vært å bringe folk sammen. Denne innsatsen trengs på ny. Vi vil skape et Norge der folk er forskjellige, men likeverdige. Vi vil skape et Norge der alle kan bidra, fordi alle trengs.

Internasjonalt

Arbeiderbevegelsen er internasjonal.

En mer rettferdig verden er også en mer stabil verden. Våre mål for Norge kan best realiseres dersom vi bidrar til å styrke internasjonale organisasjoner, folkeretten og menneskerettigheter for alle.

Økt likestilling og bedre arbeidstakerrettigheter vil gjøre det mulig for mennesker i flere deler av verden å leve et fritt liv. Arbeidet for en jevnere fordeling av byrder for å kutte klimautslipp må også pågå internasjonalt.

Norge har et ansvar for å ta imot mennesker på flukt som har rett til vår beskyttelse og vår hjelp.

Solidaritet kjenner ingen landegrenser.

Inkluderende nasjonale fellesskap

Å skape nasjonale fellesskap som inkluderer, heller enn å ekskludere, gir mennesker større trygghet og mulighet til å bruke sine evner og leve frie liv. Et inkluderende nasjonalt fellesskap stiller krav til alle og stiller opp for alle. Jevnbyrdighet skaper sterkere tilhørighet enn følelsen av underordning, avmakt eller avhengighet.

Et inkluderende nasjonalt fellesskap verner også om urfolks rettigheter, språk og kultur.

Vi vil arbeide for at alle skal ha de samme rettigheter, plikter og muligheter uavhengig av etnisk bakgrunn, kjønn, religion, livssyn, funksjonsevne og seksuell legning.